

Úřad vlády České republiky
nábř. Edvarda Beneše 4, 118 01 Praha 1

Zápis z jednání č. 2					
Datum jednání	18. 4. 2013	Čas jednání (od – do)	14:00 – 17:00	Místo konání	Poslanecká sněmovna Parlamentu ČR, místnost č. 22
Název jednání	2. kulatý stůl: Problémy aktuální úpravy střetu zájmů a potřebné změny				

Účastníci:

Andrýsová Lenka - LIDEM
Bielinová Petra - Oživení
Brož Vladan - Transparency International – Česká republika
Čech Milan Kryštof - Sekce pro koordinaci boje s korupcí Úřadu vlády ČR
Dienstbier Jiří - ČSSD
Dolejš Jiří - KSČM
Jiránek Dan - primátor statutárního města Kladna a předseda Svazu měst a obcí ČR
Klimešová Magdaléna - Ekologický právní servis
Lišuchová Helena - Ministerstvo spravedlnosti - GRECO
Mlynařík Václav - Ministerstvo vnitra
Smetana Jan - Metropolitní univerzita Praha
Smith Michael - Sociologický ústav AV ČR
Ševčík Petr - Ministerstvo spravedlnosti
Štětina Jiří - Věci veřejné
Vymětal Petr - VŠE

Průběh jednání:

Jednání začalo v 14:10 hodin. J. Bumba (moderátor) přivítal přítomné, které postupně představil.

J. Bumba shrnul předchozí jednání, na kterém byly řešeny nedostatky zákona o střetu zájmů a jakým způsobem je možné tyto nedostatky změnit. Uvedl, že hlavním tématem dnešního kulatého stolu bude kontrola dodržování zákona, sankce a jejich vymahatelnost.

J. Bumba uvedl, že cílem této debaty je nalezení možných konkrétních opatření, na nichž by byla nalezena většinová shoda.

J. Bumba položil otázku, jakým způsobem by měly být vymezeny kontrolní pravomoci, jakým způsobem by měla být kontrola prováděna, kdo by ji měl provádět a jak by měly být upraveny sankce. Upozornil na nutnost uvažovat jen taková opatření, která je možné prosadit v Parlamentu ČR ještě v tomto volebním období.

Dále shrnul závěry z minulého jednání. Účastníci se shodli na těchto závěrech: přijetí novely zákona o střetu zájmů by bylo ohroženo v případě přípravy rozsáhlého materiálu s mnoha změnami, především kvůli obtížím při hledání politické shody na navrhovaných opatřeních. Jako vhodné řešení se jeví připravit užší návrh s méně komplexními požadavky a předložit jej cestou poslanecké iniciativy. Zároveň lze pracovat na obsáhlejší variantě, tak jak je definována ve Strategii vlády v boji s korupcí na období let 2013 a 2014 (dále jen „Strategie“). Návrh by měl především obsahovat povinnost podávat majetková přiznání před vstupem do funkce. Dále byla vedena diskuze nad zřízením centrálního registru oznámení. Zde ale shoda nebyla nalezena. Na závěr uvedl, že posledně byla nalezena shoda nad odstupňováním míry zpřístupnění obsahu oznámení veřejnosti (stupeň „obnažení“) dle pozic veřejných funkcionářů (podle rozhodovacích pravomocí).

M. Klimešová uvedla, že v současné době není zajištěna žádná obsahová kontrola odevzdávaných čestných prohlášení. Funguje pouze veřejná kontrola, která ale není snadná, jak vyplývá z analýzy Oživení. Porušení povinností veřejnými funkcionáři jsou řešena jako přestupky. Obvyklými přestupky jsou: nedošlo k podání oznámení o osobním zájmu, nebyla nedodržena lhůta k podání oznámení, údaje jsou nepřesné, neúplné nebo nepravdivé či byla vykonávána činnost, která je neslučitelná s výkonem funkce. Za všechny tyto přestupky je možné uložit pouze napomenutí nebo finanční sankci (sankce nejsou diferencovány podle závažnosti přestupku, záleží pouze na správním uvážení toho, kdo pokutu ukládá). Maximální výše sankce je 50 tis. Kč. Nejvyšší sankce dle analýzy Oživení nebyla nikdy uložena. V zahraničí mají tuto problematiku na starost daňové úřady či speciální orgány. Rozsah sankcí je tam podstatně širší, sankce jsou jak finanční, případně se může jednat o trestné činy řešené prostřednictvím trestního zákoníku, v některých zemích hrozí i ztráta mandátu.

J. Bumba položil otázku H. Lišuchové, zdali GREGO dává jasné doporučení týkající se sankcí.

H. Lišuchová uvedla, že žádný z mezinárodních dokumentů neuvádí v oblasti střetu zájmů doporučenou nebo požadovanou výši sankcí, ale vždy hovoří pouze o tom, že sankce musí být účinná, přiměřená a odrazující. Záleží na jednotlivých členských státech, jakou právní úpravu si zvolí, a na tom, zda to i GREGO považuje za dostačující řešení. Např. v Polsku jsou čestná prohlášení zveřejněna na webových stránkách (veřejná kontrola) a dále dochází ke kontrole tzv. speciálním výborem. Poté jsou čestná prohlášení předávána finančním úřadům, které provádí kontrolu na základě svých daňových evidencí.

J. Bumba položil otázku M. K. Čechovi, jaké návrhy jsou obsaženy ve Strategii, týkající se sankcí.

M. K. Čech potvrdil to, že nedostatky současného zákona jsou Sekci pro koordinaci boje s korupcí vedené místopředsedkyní vlády známy. Ve Strategii je proto obsaženo zřízení Úřadu pro střet zájmů (dále jen „Úřad“) jako jednotného dohledového úřadu, který bude s ohledem na efektivitu veřejné správy obsazen jen velmi nízkým počtem zaměstnanců. Sankce by měly být diferencovány podle závažnosti přestupků, bude navrhováno přidat některé nové skutkové podstaty a některé stávající rozšířit. Diferenciace by měla být stanovena tak, aby spodní hranice vystihovala přestupek v podobě opomenutí a horní hranice zohledňovala závažnost úmyslného jednání, a např. i to, jaký přínos pro funkcionáře znamenalo úmyslné zatažení informace. Rozpětí sankcí je uvažováno od 10 tis. Kč a do 1 mil. Kč. U žádného přestupku by neměla být sankce nulová.

J. Bumba položil otázku, do jaké míry je dostatečná kontrola veřejností.

Dle zástupců veřejnosti (Oživení, Rekonstrukce státu) je veřejná kontrola v současné podobě nedostatečná.

J. Dolejš soudí, že veřejná kontrola je dostatečná v případě čestných prohlášení poslanců a senátorů, která jsou dobře přístupná. Za možný problém považuje zavedení povinnosti podávat čestné prohlášení při vstupu do funkce, pokud by se vztahovalo i na rodinu a domnívá se, že by to bylo předmětem velké diskuze. Obává se mediálního tlaku a nezodpovědné práce s těmito informacemi.

J. Dienstbier uvedl, že kontrola prostřednictvím veřejnosti je základní kontrolní mechanismus. Je samozřejmě otázkou, zdali je dostačující. Domnívá se, že rozsah podávaných přiznání by se měl rozšířit a přístup k čestným prohlášením by měl být pro veřejnost snazší. Souhlasí s podáním přiznání při nástupu do funkce. Soudí, že pokud budou mít občanské iniciativy lepší přístup k registrům, mohly by tvořit základ veřejné kontroly. Otázkou je, zdali by měl v budoucnu obsah oznámení posuzovat Mandátový a imunitní výbor, který prozatím kontroluje pouze formu a nikoliv obsah. Souhlasí se zřízením centrálního úložiště, ale není si jistý s tím, zdali by měl někdo provádět kontrolu.

J. Farský se domnívá, že kontrola veřejností není dostatečná, protože přístup k informacím je špatný. Informoval, že Ministerstvo vnitra zřídilo na portálu veřejné správy rejstřík, který by k tomu případně mohl být využitelný, za přijatelných nákladů. Myslí si, že občanům patří informace, které jsou uvedeny v čestném prohlášení. Sám podává čestná prohlášení a nikdy se nesetkal s problémem. Upozornil na možný dopad, že někteří lidé, úspěšní před tím v byznysu, nebudou chtít později vstoupit do politiky z důvodu „obnažení“. Nesouhlasí se zřízením Úřadu, především z důvodu dalších nákladů, a také se obává, že by to mohl být důvod pro nepřijetí poslanecké iniciativy.

J. Bumba položil otázku J. Farskému, jakým způsobem se dívá na zveřejňování majetku rodinných příslušníků.

J. Farský odpověděl, že by se přiznání měla vztahovat i na rodinné příslušníky, protože jinak bude návrh bezzubý. J. Dolejš reagoval, že kdyby byla zavedena majetková přiznání obecně, tak by nebylo již kam utéci, což je žádoucí. Připomněl, že ale existují oponenti, kteří namítají, že by údaje by mohly být zneužity k dehonestaci osob.

J. Štětina také považuje za nezbytné podání majetkových přiznání rodinných příslušníků (rodiče, manželka i bývalé manželky, děti).

J. Dienstbier uvedl, že v Norsku je dohledatelné, kdo má jaký příjem. Co se týká majetkových přiznání rodiny, je zde také otázka, kdo by tato přiznání měl podávat, zda rodinní příslušníci sami, nebo příslušný veřejný činitel - pokud ano, zda může nést odpovědnost za správnost údajů druhých osob.

J. Bumba konstatoval, že dle debaty z minulého kulatého stolu je přístup k majetkovým přiznáním poslanců a senátorů bezproblémový. P. Bielinová to potvrdila. Dále se vyjádřila k J. Dolejšovi, který řekl, že nedošlo k žádné kauze, kde by se řešil střet zájmů. Dle jejích slov je to z důvodu, že nikdo neprovádí kontrolu, protože evidující úřady kontrolují pouze to,

zda byla majetková přiznání podána, ale už nikoliv jejich obsah. Dále upozornila, že pokud již dojde ke střetu zájmů, úřady nejsou schopny tuto problematiku samy řešit.

L. Andrýsová navrhla možná řešení jak zvýšit funkčnost veřejné kontroly. První možností je zřízení Centrálního registru oznámení (dále jen „Registr“) a druhou možností je standardizace postupů veřejné správy (stejná forma ukládání majetkových přiznání, stejné lhůty pro poskytnutí hesla, stejně dlouhá účinnost hesla atd.). Pokud nebude Registr politicky průchodný, tak standardizace postupů je možnou alternativou, která by situaci na poli veřejné kontroly mohla zlepšit.

P. Ševčík hovořil o tabulce, kterou vypracovalo Ministerstvo vnitra, obsahující souhrnné údaje o době platnosti hesla do „Registru oznámení u jednotlivých institucí (od 24 hod. pro jediný přístup až po neomezený přístup do celého registru). Podporuje návrh L. Andrýsové, směřující ke sjednocení postupů pro získání informací.

M. K. Čech uvedl, že v připravovaném materiálu by uživatelské jméno a heslo do Registru mělo mít platnost po dobu 12 měsíců od doby, kdy byly žadateli přiděleny. U vrcholových funkcionářů by veřejnost měla přístup ke kompletním údajům, u ostatních by byl přístup omezený. Všichni bez rozdílu by však museli činit oznámení v plném rozsahu. K té části údajů, které by nebyly veřejně přístupné, by však měly přístup orgány činné v trestním řízení, finanční úřady atd.

J. Bumba položil otázku, zda to, co M. K. Čech uvedl, je podmíněno vznikem Registru?

M. K. Čech sdělil, že návrh, který zpracovává dle požadavků Strategie, může být funkční i bez zřízení Registru, prostřednictvím stávajících evidenčních orgánů, což je zajištěno pomocí přechodných ustanovení zákona.

J. Bumba položil otázku, zda je nezbytný vznik Registru?

J. Farský podporuje formulář v elektronické formě, který by měl být přehledný a čitelný a u kterého by byla možnost zakrýt různé informace dle stupně žádoucí veřejné kontroly. J. Dienstbier také podporuje elektronické formuláře. Otázkou je, kdo by Registr měl provozovat a zda je nutné k tomu vytvářet nový úřad. S vytvořením nového úřadu nesouhlasí a navrhl, aby to spravoval současný úřad.

M. K. Čech uvedl, že v připravovaném materiálu bude navrženo, že Úřad je povinen vést registr tak, aby v něm bylo možné vyhledávat podle jmen veřejných funkcionářů, podle orgánů, ve kterých veřejní funkcionáři působí, a podle období, za které jimi bylo oznámení učiněno.

Dále byla vedena diskuze o vzniku Úřadu. M. K. Čech uvedl, že je problematické nalézt vhodný stávající úřad, kterému by bylo možné svěřit takovou kompetenci, právě s ohledem na jejich významně odlišná původní poslání, přičemž jako nejvhodnější by se případně jevil Nejvyšší kontrolní úřad, ovšem to by si vyžádalo zřejmě změnu Ústavy ČR. Dále by mohl přicházet v úvahu Úřad pro ochranu osobních údajů, to by si ale zřejmě vyžádalo jeho rozšíření. Proto se domnívá, že by bylo vhodné použít podobný model, jako mají v Rumunsku, zřízení malého Úřadu s pěti inspektory, kteří by řešili pouze střet zájmů.

P. Ševčík informoval o tom, že Ministerstvo spravedlnosti podporuje vzniku Registru, ale neumí si představit, že právní úprava obsahující jeho zřízení Registru vzejde z poslaneckého návrhu. Domnívá se, že takový materiál by měl projít mezirezortním připomínkovým řízením, aby se k němu mohly ostatní rezorty vyjádřit.

Proběhla další diskuze nad tím, zda novela zákona střetu zájmů měla být řešena formou poslaneckého návrhu či zda by materiál měl jít od mezirezortního připomínkového řízení. J. Dolejš uvedl, že poslanecký návrh nutně není zárukou rychlého legislativního procesu, pokud nemá širokou podporu poslanců.

M. K. Čech uvedl, že návrh, který vypracovává, je komplexní, plně respektuje zadání ze Strategie, tedy i vytvoření Úřadu, není podkladem pro žádný poslanecký návrh, ale výstupem Sekce pro koordinaci boje s korupcí, což znamená, že případný poslanecký návrh zcela závisí na vůli navrhovatele a nemusí samozřejmě vytvoření Úřadu obsahovat.

H. Lišuchová informovala, že z doporučení GREGO nevyplývá povinnost zřídit Registr, pouze je uvedena povinnost zajistit nezávislou kontrolu.

V. Mlynařík uvedl, že Ministerstvo vnitra podporuje zřízení Registru, je zde však otázka, kdo by měl tento Registr spravovat. Jednou z možností, která se nabízí, pokud nebude zřízen samostatný Úřad, je Ministerstvo vnitra.

J. Dolejš podporuje myšlenku vedení Registru v elektronické podobě a domnívá se, že by fungování Registru nemuselo být nákladné. Problém však vidí v rozhodování o zpřístupnění údajů. Dále položil otázku, jakým způsobem by byla zjišťována různá pochybení v oznámení povinných osob? Dle jeho názoru je nejlepší variantou Registr, s velkou mírou automatizace kontrolních procesů, který sám generuje hlášení o některých chybách.

M. Smith je pro zřízení Registru. Mohlo by dojít ke sloučení všech malých registrů do jednoho, a to by ve svém důsledku znamenalo finanční úsporu. Podle jeho názoru by nově vytvořený Úřad mohl dohlížet i na řadu dalších problematik, mezi které patří: financování politických stran, lobbying atd. Úřad musí mít dostatek kompetencí, aby mohl provádět porovnání majetkových přiznání s daňovými přiznáními a podobně.

D. Jiránek uvedl, že jako problematické vidí, jaké informace se budou v Registru uvádět a v jakém rozpětí budou veřejně zobrazeny.

J. Bumba položil otázku M. K. Čechovi, jakým způsobem dosáhneme jednoduchosti centrálního registru.

M. K. Čech vysvětlil, že formuláře by byly stejné pro všechny povinné osoby, pouze v rámci veřejného přístupu by byl zobrazován rozsah odpovídající postavení veřejného funkcionáře. Povinné osoby by hlášení podávaly pouze elektronicky, prostřednictvím webového rozhraní a podepisovaly je způsobem umožňujícím verifikaci osoby, která oznámení učinila, např. elektronickým podpisem. Systém by sám generoval chybová hlášení v případě absence nebo vnitřní nesourodosti dat. V zásadě by se jednalo o databázový systém s možností vyhledávání podle daných kritérií a s možností prohledávání a downloadu dat za účelem dalšího zpracování. Systém by samozřejmě vedl evidenci všech logů, čímž by byly znemožněny jak

pozdější nekontrolované změny obsahu oznámení, tak by bylo možné vyhledat i možné zdroje přístupů do registru, které vyústily ve zneužití dat.

J. Bumba se dotazoval, zda by tedy byly dvě úrovně funkcionářů či více úrovní? M. K. Čech sdělil, že připravovaný materiál počítá se dvěma úrovněmi, mimo jiné i z toho důvodu, aby bylo na první pohled jasné, do jaké úrovně konkrétní osoba spadá, a tím se vyhneme snaze o obcházení cestou vytváření různých nepřehledných organizačních struktur.

J. Smetana podporuje zřízení centrálního registru. Úřad, který by měl Registr na starosti, by se podle něj měl povinně zabývat kontrolou a měl by mít kompetenci k udělování sankcí. Registr by tedy měl zjednodušit proces kontroly a zpřístupnit data pro ni.

M. K. Čech upozornil, že rutinní kontrola všech oznámení není možná, má-li být Úřad malý, a to z důvodu časové náročnosti. Poukázal na to, že plošná rutinní kontrola zpravidla není prováděna ani v jiných státech, ale návrh zákona umožňuje, aby úřad kontrolu oznámení vykonával na základě vlastního rozhodnutí či např. na základě podnětu od veřejnosti, médií atd., což zabezpečí provedení kontroly v případech, kdy oznámení nebo jiné okolnosti vzbudí pochybnosti.

J. Bumba položil otázku, zdali je někdo proti zřízení Registru.

D. Jiránek upozornil, že by mělo být jasné již před volbami, zdali Registr bude zřízen, aby si potencionální kandidát mohl rozmyslet, zdali v takovém případě bude ve volbách kandidovat či nikoliv. Toto se týká i osob, které se např. budou hlásit na pozici ředitele školy.

M. K. Čech informoval, že majetková příznání budou případně muset podávat i ředitelé škol, budou-li splňovat další kritéria.

P. Bielinová podporuje Registr bez přístupu s heslem. Vzhledem k tomu, že tyto informace by měly být veřejně dostupné, heslo pozbývá logiky.

L. Andrášová nevnímá Registr jako novou povinnost. Ředitele školy by zařadila do druhé kategorie funkcionářů, a tedy přístup k jeho majetkovému příznání bude pro veřejnost omezený.

V. Brož rozumí nelibosti některých na zřízení nového Úřadu, ale pokud myslíme boj s korupcí vážně, tak by podle jeho názoru měl být zřízen tzv. super Úřad, který by spravoval agendu lobbingu, financování politických stran, svobodný přístup k informacím, centrální registr atd.

J. Bumba konstatoval většinovou shodu nad zřízením Registru.

J. Dolejš souhlasil, jen má pochybnosti o kapacitním a kompetenčním zajištění.

D. Jiránek navrhl, aby tuto agendu zastávalo speciální státní zastupitelství.

L. Andrášová podporuje zřízení Registru, ale je otázka, zda je jeho zřízení v rámci poslaneckého návrhu realizovatelné. Zopakovala alternativní možnost řešení spočívající ve sjednocení podmínek přístupu do jednotlivých registrů.

M. Smith upozornil, že nový samostatný Úřad se nemůže dostat do střetu zájmů se svými dalšími působnostmi, což by se mohlo stát jinému úřadu, pod který by se tato agenda zařadila.

J. Bumba položil otázku, zda zřídit nový speciální úřad.

L. Andrášová informovala, že se strana LIDEM usilovala o zřízení speciálního úřadu. K. Peake vedla celou řadu jednání, bohužel ale pro to nenalezla podporu.

J. Dolejš nepovažuje také za pravděpodobné zřízení takového Úřadu.

J. Štětina také není pro zřízení speciálního úřadu.

J. Bumba uvedl, že shoda na zřízení speciálního úřadu se nenašla, ale shoda je na zřízení Registru.

H. Lišuchová informovala, že GREGO ani OSN nepožadují zřízení speciálního úřadu, je to dáno jen jako možnost. Informovala o problémech těchto úřadů v zahraničí, které se po volbách v důsledku změn politického prostředí dostávají do nelehké situace, dochází k dramatickým personálním změnám a tlaku na tendenční výkon pravomocí namířený proti některým politickým subjektům.

J. Bumba položil otázku na téma změny formulářů. Zda by se podoba formulářů měla nějak změnit, a pokud ano, jak?

L. Andrášová souhlasí s J. Farským, že formulář by měl být v elektronické podobě a současný obsah formulářů považuje za více méně dostatečný.

J. Štětina souhlasí s L. Andrášovou.

D. Jiránek uvedl, že příjem by měl být zaměřen na zisk, protože stávající formulace přináší potíže u osob podnikajících vlastním jménem.

J. Smetana souhlasí s elektronickou formou, ale měla by i existovat papírová podoba s podpisem. Dále by podle jeho názoru měl být předmětem hlášení i pohyb finančních prostředků nad určitý limit, obdobně jako je to mu u držitelů bezpečnostní prověrky NBÚ.

P. Bielinová podporuje elektronickou přehlednou formu.

J. Dolejš také souhlasí s digitální formou s elektronickým podpisem a papírová forma mu přijde zbytečná.

V. Mlynařík podporuje elektronickou formu.

M. Smith také podporuje elektronickou formu a doplnil by formulář o místo, kde se daná nemovitost nachází.

H. Lišuchová soudí, že formulář by měl být elektronický a měl by být schopen zaznamenat pohyb majetku v každém roce a v době nástupu do funkce. V zahraničí je ve formulářích uvedena i adresa nemovitosti a v jakém poměru je vlastněna oznamovatelem. Pokud se formulář zveřejňuje, adresy jsou začerněny.

P. Ševčík souhlasí s tím, co zaznělo, ale jako zbytečná mu přijde papírová podoba, která sebou nese další náklady, např. na skladování atd.

L. Andrášová upozornila, že pokud se přiznání bude zasílat z datové schránky, může to být bráno jako elektronický podpis.

M. K. Čech sdělil, že v návrhu bude uvažováno pouze s elektronickou verzí, a to např. z důvodu, aby později nedocházelo k manipulaci oznámení, jako se tomu někdy děje na krajích, kde jsou občas oznámení činěna teprve, když veřejnost požádá o přístup.

D. Jiránek položil otázku, v jaké hodnotě se bude udávat cena nemovitosti? M. K. Čech uvedl, že by se měla uvádět ta, která je ve smlouvě, tedy pořizovací hodnota, která se dá případně dohledat v katastru nemovitostí ve sbírce listin.

P. Bielinová uvedla, že s formou formuláře souhlasí.

J. Bumba konstatoval shodu nad tím, že elektronický formulář je nejvhodnější.

J. Bumba položil otázku, jakým způsobem nastavit účinnější sankční mechanismus.

H. Lišuchová informovala, že GREGO sankce v ČR ještě nekontrolovalo. Z kontrol u ostatních států, jimž byla přítomna, vyplývá, že sankce jsou odstupňovány dle závažnosti porušení předpisu a v některých státech porušení zákona vede až ke ztrátě mandátu. Dále uvedla, že není mezinárodními smlouvami stanovena žádná horní ani spodní hranice výše sankcí.

J. Bumba položil otázku, zdali je nutné změnit systém sankcí.

V. Brož dle jeho názoru je systém sankcí nefunkční.

J. Dolejš uvedl, že odstrašující účinek současné sankce zřejmě nemají. Velký problém ale představuje také nefunkční reputační riziko, kdy si řada politiků nic nedělá ani ze zveřejnění svého poklesku. Další otázkou je, zda by nepostačovalo postupovat podle přestupkového zákona s určitou diferenciací, a případně i s odčerpáváním majetku nabytého v souvislosti s přestupkem. O těchto souvislostech je třeba ještě uvažovat. J. Štětina souhlasí s J. Dolejšem, včetně odčerpávání majetku.

L. Andrášová se domnívá, že jeden z dalších problémů, který by se v zákoně měl řešit, je, že podřízený by neměl z důvodu podjatosti rozhodovat o sankci pro svého nadřízeného.

P. Ševčík uvedl, že by měla existovat minimální hranice sankce, problém je však v tom, že pokud bude nastavena minimální a maximální hranice a bude více subjektů, které budou moci sankce ukládat, tak každý subjekt bude rozhodovat různě, proto by měla být vydána metodika, jakým způsobem sankce ukládat, aby byla rozhodovací praxe sjednocena.

D. Jiránek informoval, že v některých státech jsou sankce ukládány ve výši násobků platu.

J. Bumba položil otázku, kdo by měl rozhodovat o sankcích.

M. K. Čech uvedl, že ideální by bylo, pokud by o sankcích rozhodoval nezávislý úřad. Dále uvedl, že pokud úředníci rozhodovali o přestupku svého nadřízeného, tak toto jednání samo o sobě je protiprávní, a podle okolností by případně mohlo být posouzeno i jako trestný čin zneužití pravomoci úřední osoby, neboť se dotýčný úředník měl vyloučit z důvodu podjatosti. Dle jeho názoru obsahuje správní řád dostatečné právní prostředky pro tyto případy, nejedná se tedy o nedostatečnou právní úpravu, ale o selhání konkrétních osob, resp. úřadů. V daném případě zřejmě měla věc být z důvodu podjatosti delegována jinému orgánu (obci). Zřejmě bude nutné začít se těmito případy zabývat a osoby, které takto porušují své povinnosti, důsledně postihovat.

P. Bielinová se domnívá, že by to měl být nezávislý Úřad.

J. Bumba položil otázku, zdali by měly být sankce odstupňovány dle pochybení.

J. Štětina uvedl, že sankce by měly být odstupňovány. Za formální pochybení navrhl sankci v částce 10 tis. Kč a za pochybení neformálního (úmyslné) charakteru by měla být udělena sankce odstrašující.

M. K. Čech uvedl, že v návrhu se počítá se sankcí začínající od 10 tis. Kč v případě neúmyslného formálního pochybení, a dále podle závažnosti a toho, zda se jedná o úmyslné jednání, jsou dolní i horní hranice odstupňovány. Nejvyšší sankce v případě, že cílem jednání bylo byl získat majetkový prospěch, je 1 mil. Kč.

M. Smith souhlasí s odstupňováním finančních sankcí. Uvedl, že sankcí může být i zveřejnění přestupku (ztráta reputace), dle jeho názoru finanční efekt momentálně nefunguje. Dále navrhl, že funkcionář obdrží plat až po vyplnění majetkového přiznání.

D. Jiránek uvedl, že sankce by mohly být stanoveny dle výše platu veřejného funkcionáře.

V. Brož souhlasí se sankcemi, které by byly vázány na plat.

P. Bielinová také podporuje vazbu výše sankce na plat a dále souhlasí s pozastavením platů při nevyplnění majetkového přiznání. Sankce ve formě reputačního rizika jsou podle jejích zkušeností účinné.

D. Jiránek upozornil na to, že může nastat situace, kdy veřejný funkcionář je nemocný a nemůže oznámení učinit, právní úprava by s tím tedy měla počítat.

J. Bumba shrnul dvě možnosti řešení výše sankcí. Za první kodifikaci výše sankcí a za druhé sankce odstupňovat dle výše příjmů. Položil otázku, jaká možnost je lepší.

V. Mlynařík podporuje sankce odstupňované dle platu a s návrhem na pozastavení platu v případě nepodání oznámení také souhlasí.

J. Smetana se kloní k variantě odstupňování sankcí dle platu a dle druhu prohřešku. Např. za neodevzdání majetkového přiznání včas, pokuta 5 % z platu. Podporuje stanovení sankcí v procentuálním poměru k platu.

H. Lišuchová by při stanovení sankcí preferovala násobky platu. Pozastavení platu vnímá jako dobrou formu opatření. Dále uvedla, že je nutné zakotvit v právní úpravě časový limit pro dodatečné podání majetkového přiznání.

P. Ševčík upozornil, že pokud by se sankce měla odvozovat od platu, musí být jasně definováno, co to ten plat je.

M. K. Čech nesouhlasí s pozastavením platu v případě nepodání oznámení, a to z toho důvodu, že povinná osoba se případně může náhle ocitnout ve velmi vážném stavu v nemocnici a pokud nemá nikoho, kdo by tuto skutečnost kontrolnímu orgánu oznámil, bylo by bez dalšího uplatněno toto opatření. Pozastavení platu za situace, kdy jsou na něj vázány různé trvalé příkazy, by mohlo vést např. k neuhrazení splátky hypotéky se všemi z toho plynoucími negativními účinky a bez jakéhokoliv zavinění by mohlo případně vyústit v to, že veřejný funkcionář přijde o všechno. V této souvislosti připomněl neblahou praxí některých exekutorských úřadů. Domnívá se, že by to bylo možné, pokud by vznikl Úřad, který by aplikoval takové opatření jen ve skutečně odůvodněných případech. Svěřit tuto pravomoc orgánům, u nichž je v současné době zřejmé, že ve většině případů řádně neplní ani své stávající povinnosti, považuje za příliš velké riziko. J. Dolejš souhlasí s M. K. Čechem, že nejde tak snadno někomu pozastavit plat, např. poslanci mají zvláštní režim a Mandátní a imunitní výbor nemůže překročit svůj statut, kterým je povinen se řídit.

L. Bielinová se nedomnívá, že takové riziko by mohlo nastat.

J. Bumba položil otázku, zda jednou ze sankcí může být automatická ztráta mandátu.

L. Andrášová uvedla, že je to závažná sankce a musela by být provedena změna Ústavy ČR. Dle jejích slov to není reálné.

J. Dolejš by to uvítal.

V. Mlynařík uvedl, že u volených představitelů si to nedokáže představit. U úředníků by mohla být vazba na etický kodex a šlo by o porušení pracovních povinností.

M. Smith se domnívá, že je to příliš velký zásah do demokratického procesu a doufá, že reputační efekt bude dostatečně velký, aby ke ztrátě mandátu nemuselo docházet.

H. Lišuchová uvedla, že si to dokáže představit, a informovala, že některé státy GREGO to zavedené mají.

L. Bielinová souhlasí s M. Smithem a pokud by tato forma sankce existovala a o ztrátě mandátu rozhodoval správní úřad, pak by toto rozhodnutí muselo být přezkoumatelné další instancí, např. Ústavním soudem.

M. K. Čech uvedl, že zákon musí být vytvořen tak, aby, pokud možno, nemohlo dojít k jeho zneužití. Za situace, kdy součástí konkurenčního boje je často snaha zneužít nepatřičných právních institutů, např. trestních oznámení, k poškození druhé strany, je třeba opravdu velké opatrnosti, aby nedošlo k ohrožení demokratických principů.

J. Bumba položil otázku, jakým způsobem by měl být zveřejněn přestupek, aby došlo ke ztrátě reputace.

M. K. Čech uvedl, že jakmile rozhodnutí o přestupku nabude právní moci, Úřad zveřejní rozsudek na svých webových stránkách. V případě neexistence Úřadu, budou tato rozhodnutí zveřejňovat stávající subjekty.

J. Smetana se domnívá, že zveřejnění přestupku by mělo být dlouhodobé a na webových stránkách úřadu, na kterém ta osoba je zaměstnána.

D. Jiránek uvedl, že přestupek by mohl být zveřejněn na elektronické úřední desce obcí.

J. Dolejš soudí, že v případě poslanců a senátorů může být informace zveřejněna na úřední desce Parlamentu ČR.

M. Smith upozornil, že by tam mělo být také odůvodnění, o jaký přestupek se jednalo.

P. Ševčík vyjádřil podporu zveřejnění na centrální registru, které může mít větší efekt než sankce.

H. Lišuchová podporuje zveřejňování tam, kde je ta osoba zaměstnána, a to do té doby, než bude zřízen centrální registr.

L. Andrášová souhlasí se zveřejňováním těmi úřady, kde je veřejný funkcionář zaměstnán. Dále položila otázku, jakým způsobem lze vymáhat sankce? M. K. Čech informoval, že není třeba nic nového vymýšlet, protože existuje standardní mechanismu vymáhání, který je dostatečně efektivní.

V. Mlynařík uvedl, že výsledky přestupkového řízení by měly být zveřejňovány na Registru, pokud ovšem vznikne.

V. Brož shrnul, že existuje shoda na několika bodech. Poděkoval za účast poslanců a vedení debaty.

M. K. Čech informoval, že Sekce pro koordinaci boje s korupcí pracuje na analýze a souběžně na přípravě návrhu zákona, aby jeho předložení po schválení analýzy bylo učiněno v co nejkratší možné době.

J. Bumba poděkoval všem zúčastněným za debatu.

Závěr:

Kulatý stůl došel k závěru, že je nutné zřídit přinejmenším centrální Registr. Oznámení by měla být podávána elektronicky. Jednou ze sankcí by měla být ztráta reputace.